

„Side“ lugupeetuid tellijaid,

kelle tellimiseaeg I. pooleaastaga lõpeb,
palutakse

tellimist võimalikult
kiiremalt uuendada,
et „Side“ saatmises vahet ei tuleks.

„Side“ maksab aastas: 200 mrk., pooleaastas: 100 mrk., üksiknumber 15 mrk.

„Side“ tellimisi võtavad vastu kõik abariigi postkontorid, postiagentuurid, riigi- ja omavalitsusteenijaksonna kutseorganisatsioonide ning nende osakondade juhatused, raudteede taritajateühisuste kaupl., raudteejaamad jne.

„Side“ talitus ja toimetus:

Tallinnas, Tehnika tänav 16-c.

Telefon 221.

EESTI RAUDTEELASTE TARVITAJATEÜHISUS

PEAKONTOR: Tallinnas, Telliskivi 24, omas majas
Telefon: Balti 283, linna 10-87.

Liikmeid — 4000.

Kauplusi — 17.

Ühisuse omad kapitalid 8.500.000.

Kauplused Tallinnas:

Toiduainete-kauplused: 1. Baltijaama taga; 2. Telliskivi 23; 3. Vana Kalamaja 20; 4. S. Ameerika 15; 5. Falkpargi 14.

Lihakauplus: Telliskivi tän. 24, omas majas.

Saapa- ja toiduainete-kauplus: Kopli 20.

Toiduainete-kauplused: 1. Nõmmel, S. Pärnu mnt. 48; 2. Tapal, Lai tän. 5; 3. Narvas, Joala t. 11/18; 4. Sondas, Hammerbergi majas; 5. Kohtlas, Ontoni majas.

Vagun-kauplused liiguvad: Tallinna—Irboska—Narva—Haapsalu—Paldiski ja Sonda—Mustvee liinidel. — Ühisuse liikmeks võetakse kõiki raudteeteenijaid ja töölisi ning nende perekonna-liikmeid.

Raudteelane, kes oma ühisusest kaupu ei osta, on enese vaevaga teenitud raha vaenlane.

Mida varem see arusaamine tarvitajale selgeks saab, seda kasulikum tema enesele, kui ka üldrahvamajandusele.

Astudes ühisuse liikmeks ja ostes tarvitaminevad kaubad ühisuse kauplustest, aitate koguda ühiskondlikku vara, mis pandud teie heakäekäigu parandamise teenistusse teie soovide kohaselt.

SIDE

Riigi- ja Omavalitsusteenijate Keskliidu häälekandja.

Toimetuse kolleegium: **A. Lepp** (üldriigiteenijad – kolleeg. esimees), **J. Koff** (post), **J. Rukki** (raudtee – kolleeg. sekretär), **A. Michelson** (vastutav toimetaja).

Tellimise hinnad: Aastas postiga . . . Mk. 200.— Poolaastas . . . . . " 100.— Üksiknumber 15 mk.	Ilmub 1–2 kord kuus Tellimisi võetakse vastu igas raudteejaamas, raudtee ladudes, Riigi- ja Omavalitsusteenijate Keskliitu kuuluvate orga. isatsioonide ja nende osakondade juhatuste juures, kõigis postkontorites ja lehe tellimiskohtil. Toimetuse ja talituse: Tallinna, Tehnika t. 16-c. Telefon: Balti keskjaam 221.	Kuulutuste hinnad kuus: Terve lehekülge . . . . . Mk. 3000.— Pool lehekülge . . . . . " 1500.— Veerand . . . . . " 750.— Kaheksandik . . . . . " 400.— Tekstis 50 prots. kallim.
--	--	---

Nr. 9

Mai 1927 a.

IV. aastakäik.

Ametnikkude reserv.

Praegusel kujul ei vasta riigiteenistusseadusele ega ka otstarbekohasuse nõuetele.

1 apr. maksmahakkanud uue riigiteenistusseaduse (RTS) § 13 nõuab, et koondamise tõttu ilma kohata jäänud ametnikkude jaoks töö-hoolekandeministeeriumi juures loodaks „ametnikkude reserv“, mille korralduse kindlaks määrab vabariigi valitsus. Nüüd on see reserv loodud ja selle korraldus R. T. nr. 34 s. a. avaldatud. Kahjuks ei suuda see reserv sel kujul nagu ta RTS ette nähtud ega ka v. v. poolt vastuvõetud „reservi korraldus“ kaugeltki rahuldada neid nõudeid, mis tema ellukutsumisel mõõduandvad peaksid olema. Reservi korraldus on isegi vastolus RTS nõuetega.

Kui reservi asutamise nõue võeti riigiteenistusseadusesse, siis pidi siin tõukejõuks olema kõige pealt riigivõimu kohus muretseda selle eest, et isikud, kes riigiteenistuse oma elukutseks valinud, kes end selleks võib olla pikemat aega ette valmistanud, omal alal kogemusi ja vilumuse omandanud, riigiasutuste ümberkorraldamise puhul ei oleks sunnitud otsekohe omale uut elukutset otsima hakkama, kuna mõni teine riigiasutus samal ajal teenistusse võtaks isikuid, kes neid kogemusi alles omandama peavad hakkama.

Vaadeldes sellelt seisukohalt RTS, ei saa ütelda, et see järjekindel oleks. Reserv on küll tarviliseks tunnistatud, kuid ainult ühele osale riigiteenijaskonnast, nimelt ametnikkudele; vabateenijate kohta reservi avamise nõue ei käi. Milleks sarnane vahetegemine tarvilik, on täiesti arusaamatus. Riigiteenijate ametnikkudeks ja vabateenijateks jaotamise põhjendusena toodi ette, et riigiasutuste juhtidel peaksid olema vabamad võimalused alamteenijate isikliku koosseisu muutmiseks. Vastutavad ametnikud peaksid

olema rohkem kindlustatud ülemuse meelevalda vastu. See põhjendus langeb aga siin hoopis ära, sest vabateenija reservi arvamine ei kitsenda ju kuidagi seda asutuste juhatajate „prerogatiivi“. Mõõduandev ei tohiks olla siin ka asjaolu, et reservisolijaile esimesed kolm kuud teenistustasu täiel määral ja järgmised kolm kuu 50% sellest edasi maksetakse. Riik on kohustatud hoolitsema niihästi ametnikkude kui vabateenijate (üldse kõigi kodanikkude) elu alalhoidmise võimaluste eest, ja just viimased kui väiksepalgalised vajavad riiklikku toetust kuni uute ülespidamisvõimaluste leidmiseni hoopis suuremal määral kui esimesed. Ja kui riik suutis seni neile aastatekaupa palka maksta, siis ei hukku ta ka selle 4,5 kuu palga tõttu.

Riigiteenistusseaduse küllalt kitsalt tõmmatud piire püüab aga veel kitsamaks teha v. v. poolt vastuvõetud reservi korraldus. RTS § 14 nõuab, et iga riiklik ametiasutus otsides tööjõudu koosseisudes ettenähtud ameti peale, peab eestkäit põõrduma ametnikkude reservi poole ja alles sealt sündsa kandidaadi mitteleidmisel võib ta uue isiku väljaspoolt riigiteenijaskonda teenistusse võtta, Koosseisudes on aga ette nähtud niihästi ametnikkude kui vabateenijate ametid. Nii on siis selge, et asutused igal juhusel kohustatud on kõige pealt reservist omale kandidaate vabadele kohtadele otsima. See on ka täiesti arusaadav, sest mõnigi reservis olia ametnik oleks parema koha puudusel nõus vabateenija kohale asuma. Pool muna on ikkagi enam kui tühi koor ja ainult reservi nimekirjas olemisest ei saa keegi sõõnuks, kaetuks ega oma üüri maksta. Eriti tähtis on see praeg-

gusel silmapilgul, kus reservis on suur hulk ametnikke, kelle senistele kohtadele võrdsed kohad uue koosseisude seadusega on muudetud vabateenistuskohadeks. Reservi korralduse § 3 nõuab aga, et ametasutused reservi poole ainult siis peavad pöörduma, kui nad ametniku kohale kandidaati vajavad. See annab asutustele võimaluse mõõda minna reservist just nendele kohtadele kandidaatide otsimisel, millelele sündsaid isikuid seal kõige rohkem.

Veel suuremas vastolus RTS § 14 on aga see osa reservi korralduse § 3, mis jätab kandidaatide valiku ja nende ametasutuste nõuetele vastavuse hindamise täiesti reservi juhataja äranägemise või heaksarvamise hooleks. Kuigi RTS § 14 otsekohe ei ütle, et siin ka reservisoliijate eneste soove arvestada tuleb, siis näitab väikene süvenemine sellesse, et asi tõesti nii on. Selle paragr. viimane lõige ütleb, et reservi viidud kaitseväelastel on muudel ühesugustel tingimustel võrreldes teiste soovijatega eesõigus kohasaamisel. Ei saa juttu olla mingisugustest soovijatest seal, kus reservisoliijad isegi ei tea, kas reservis kunagi on saadud ühiki kandidaadi nõudmist, ja jaa-faval korral, kas nendest on kedagi sündsaks arvatud kohale määramiseks esitada või mitte. Sellepärast on selge, et kandidaatide valikul tuleb arvestada reservisoliijate soove; kuidas seda küsimust korraldada, selle asjaolu käsitlemine ei kuulu käesoleva kirjutise ülesannetesse; tähendaksime ainult, et hää tahtmise juures ülepääsematult raskusi selle õiglasest lahendamiseks ees ei ole. Lõpuks on selle korralduse õnnetu kolmas paragr. veel vastolus ülemal juba tsiteeritud kaitseväelaste eesõigusega, sest korralduse § 3 järgi on kohasaamise eesõiguse järjekorraks ainult reservi arvamise järjekord; mingisugust muud eesõigust korraldus ei tunne. Missugusesse ummikusse praegune kandidaatide valiku kord viia võib, selleks järgmine väike näide. Ühel kandidaadil, üleme näiteks raamatupidaja kohale, on kõrgem haridus, suur vilumus jne., kuid tema on alles hiljuti reservi arvatud, nii et temast eespool on ka raamatupidaja, kel küll puudub haridus, sarnane suur vilumus jne., kuid muidu vastaks ta RTS § 4 nõuetele (välja arvatud muidugi selle paragr. viimases lõikes tähend. erandid). Kas peab nüüd ametasutus tingimata teenistusse võtma selle viimase kandidaadi, kellel ju kohasaamiseks eesõigus? Või võib ta teda kõrvale jättes esimese

kui suurema ettevalmistusega kandidaadi valida? RTS § 14 järgi võiks ta seda, kuid reservi korralduse § 3 järgi mitte, sest mis tähendus oleks vastupidisel juhusel „eesõigusel“, mida keegi arvesse ei võta.

Need asjaolud näitavad veel kord, et reservi korralduse § 3 täiesti ebaõnnestunud on ja ei RTS § 14 mõttele ega ka otstarbekohasusele ei vasta.

Kõik ülemalttoodud puudused ja ebamäärasused on aga tühised selle puuduse kõrval, mille loob reservi korralduse § 4 viimane lõige, mille järgi ametisse määrav ülemus kõik reservist temale esitatud kandidaadid ebasündsaks võib tunnistada, ilma et ta seda kuidagi põhjendada tarvitseks. See § 4 määrus tühistab kogu reservi korralduse iseenesest. Milleks kõik need nimekirjad, kandidaatide valikud, hindamised, eesõigused jne., kui ilma mingisuguse põhjendusega igat kandidaati kõlbmatuks võidakse tunnistada. Meie teame kõik, kuidas on seni talitatud, missugused mõjud on maksvad olnud, kui on tarvis olnud üht või teist vakantset kohta täita. Küll on siin osa mänginud tutvused, sugulus, korporatsioonid, poliitiline meelsus jne. Ja sarnasele omavolile ei taheta ikka veel mingisuguseid piire panna. Ei, seda koguni soodustatakse. See olukord peab aga kaduma. Õiguslikus riigis on lubamatu ükskõik kelle omavoli, seal peab igal kodanikul olema kindel teadmine, et kõik, mis tema suhtes sünnib, sünnib seaduslikus korras. Kui leitakse, et reservist esitatud kandidaadid pole sündsad, siis peab seda ka põhjendama võidama. Ja kui need põhjendused tööoludele vastavad, mida siis karta! Igal ametnikul, kel omas tegevuses tuleb täita riigivõimu funktsioone, tuleb teha otsusi, mis ühele ehk teisele neist puudutatule eba-meeldivad võivad olla, kuid see ei tohi sugugi takistada neid tegema ja põhjendama (kohtud!). Just see põhjendamise vajadus ongi, mis paneb piiri omavolile, mis sunnib otsustajat jääma objektiivseks. Otsustaja peab olema erapooletu, asjalik, ning mõõduandvad olgu ainult riigihuvid; kui need tingimused täidetud, siis pole kellegi tarvis häbeneda oma otsust põhjendada või seda salajas pidada.

Sellega oleks vast lühidalt ära märgitud need tähtsamad puudused, mis praeguses ametn. reservi korralduses esinevad. Tahaksime olla optimistid ja loota, et vastava pool need tõsiselt kaalumisele võetakse ja teid leitakse nende kõrvaldamiseks.

Palgavõitluse kroonika.

Perekonnaabiraha. Riigiteenijaskonna nõudmine, et ka perekonnaabiraha ühes uute palkade maksmahakkamisega saaks kõrgendatud, on osalist täitmist leidnud: Riigikogu poolt 19. V s. a. vastu võetud seaduse põhjal makstakse 1-sest aprillist s. a. kõigile riigiteenijaile, kes 14000 m. ja vähem kuus palka saavad iga nende ülalpidamisel oleva lapse pealt toetusraha 800 m. kuus, kusjuures iga üksiku palga-saaja palga ja toetusraha kogusumma ei või tõusta üle 15.500 marga kuus. Seni maksti teatavasti, arvestades elukalliduse rajoonidega, 400 — 600 — 800 marka lapse pealt. Nõudmine, et see summa vähemalt 1000 margani ulatuks, mida ka valitsus esialgu pooldas, pole teostunud.

Haiguskindlustus. On selgunud, et valitsus riigiteenijate haiguskindlustuskorraldust kindlasti haigekassa alusele rajada kavatseb. Vastav eelnõu, milles üle 100 paragrahvi, on juba kokku seatud ja praegu läbivaatamisel töö-hoolekandeministeeriumis. Seaduse eelnõu esitatakse riigikogule arvatavasti oktoobris ehk novembris. Kuni uue seaduse vastuvõtmiseni korraldatakse arstiabiandmist riigiteenijaile endiselt 1920. a. ajutiste määruste alusel. Peale esialgset läbivaatamist ministeeriumis on lubatud seaduse eelnõu anda ka keskliidule seisukoha võtmiseks.

Pension. Töö-hoolekandeministeeriumi poolt on kokku seatud pensioni seaduse muutmise seaduse eelnõu. Eelnõu läbiarutamiseks on moodustatud valitsuse poolt komisjon, kuhu kuuluvad töö-hoolekande-, raha-, kohtuministeeriumi ja riigikontrolli esindajad.

Muidugi jõuab ka see eelnõu alles sügisel riigikokku.

Mingisugusi olulisi muudatusi uus parandusseadus kuuldavasti pensioni seadusse ei too. Seaduse parandusel pole arvestatud ka riigiteenijate üldise nõudmisega, et pensioni õigus peab olema kõigil, kes pensioni väljateenimiseks määratud täht-

aja on teeninud, vanaduse peale vaatamata.

Õpetajate tasudeseadus. Teatavasti lõpetas riigikogu oma töö 20. mail ja ei tule enne kokku kui 3. oktoobril. Selle tõttu ei jõutud ka õpetajate tasuseadust sel istangjärgul vastu võtta.

Küsimuse lahendas valitsus ajutiselt sel teel, et viimasel minutil, riigikogu istangjärgu lõpueelpäeval, eelnõu esitas, mille järgi avalikkude koolide õpetajaile makstakse riigi poolt, arvates 1. aprillist s. a., ajutist palgalisa kuus 25%. Eelnõu sai seaduseks 20. mail ja sellega on siis õpetajate tasude seaduse lõpulik lahendamine sügise peale edasi lükatud.

Riigiteenijate ametsõitude tasu. Ühtlasi võttis Riigikogu viimasel tunnil ka riigiteenijate ametsõitude tasuseaduse muutmise seaduse vastu. Seda seadust puudutame arvustavalt teises kohas.

Vabapalgaliste ja ülemääraliste teenijate kindlustamine. Mai algul oli keskliidu esitajail kokkusaamine töö-hoolekande ministriga vabapalgaliste ja ülemääraliste ajutise kindlustamise asjus nende teenistusest vabastamise korral. Tehti ettepanek, et ka vabapalgalistele ja ülemääralistele teenijaile veel teatud aja jooksul tasu saaks edasi makstud, nagu seda ametnikud saavad.

Minister tähendas, et raske on loota, et tasu edasimaksimise küsimus valitsuses poolehoidu leiab. Kuidas see asi lõpulikult lahendub — selgub tulevikus.

Ühenduse loomine naaberriikide riigiteenijatega. Neil päivil sõitis Riiga R. ja O. teen. Keskliidu esitaja, et informatsiooni saada ja ühendust luua Läti ja Leedu riigi- ja omaval. teenijate kutseorganisatsioonidega. Sõit on seotud lähemalt ka sügisel Keskliidu poolt Tallinnas kokkukutsutava II Balti riikide riigiteenijate kutseorgan. esitajate II töökonverentsiga.

Posti t. t. t. kutseühisuse Tallinna Osakonna 1926. a. tegevusest.

Tallinna postiteenijate kutseühisuslises peres mõõdus 1926. aasta organiseerimistähe all. Aasta algul oli organisatsioonil umbes 200 liiget. Oli märgata üldist loi-

dust, mis tingitud sellest, et mitmekordsed endised katsed organisatsiooni kaudu eneste palgaolusid parandada, soovitavaid tagajärgi ei annud.

1926. a. peale valitud osakonna juhatus, aru saades, et just nimetatud aastal, mil mitmed tähtsad teenijatesse puutuvad seaduseelnõud arutusel olid, kõige tarvilikum on eneste organisatsioonis ridu koondata, seadis organiseerimise omale tähtsaks ülesandeks. Nii saadeti juhatuse poolt igale teenijale sellekohane üleskutse, millega kutsuti kõiki eemalolijaid organisatsiooni ridadesse, ära näidates, milline tähtsus ja mõju on kutseorganisatsioonidel teenijate eneste seisukorra parandamisel. Üleskutsega ühes saadeti ka sellekohane ankeet-leht, kus olid ära tähendatud mitmesugused küsimused liikmeks mitteolemise põhjustest. Ankeet-lehtede tagasisaamisel selgus, et osa teenijaid soovivad organisatsioonilt peale majanduslise olukorra eest võitlemise ka mõnesuguseid muid soodustusi, ja eeskätt just sportlase tegevuse näol. Vastavalt neile soovidele moodustati osakonna juhatuse algatusel asjast huvitatud teenijate poolt jalgpalli meeskond ja tennisring. Mõlemad spordi alad töötasid suve jooksul hoogsalt.

Ka hoolitseti osakonna juhatuse poolt osakonna raamatukogu eest, seda jõudu mõõda uute raamatutega täiendades. Raamatukogu leidis rohket tarvitamist, kuigi juhatuse ja linna raamatukogu vahel sõlmitud kokkuleppe alusel liikmetel raamatuid ilma kautsjonita võimalik oli lugemiseks

saada ka linna raamatukogust. Oma raamatukogu elav kasutamine on seletatav sellega, et rohkem loetavaid raamatuid linna raamatukogust alati saada ei ole ja sellepärast need liikmed, kes kirjanduse vastu huvi tunnevad, oma raamatukogu ära unustada ei saa. 1926. aasta lõpuks oli raamatukogus 760 köidet 140.000 marga väärtuses ja osakonnal üldse puhast vara 270.000 marga väärtuses.

Juhatus pidas koosolekuid järjekindlalt üks kord nädalas; peakoosolekuid korraldati 4 korral.

Nii tegutsedes andis organiseerimistöö sarnaseid tagajärgi, et aasta lõpul oli osakonnal juba 550 liiget. Liikmearvu suurenemist soodustas suurel määral ka liikmemaksu alandamine, möödunud kongressi sellekohase otsusega. 1927. a. peale valitud osakonna juhatus kindlal veendumusel olles, et ainult tugevate kutseorganisatsioonide kaudu suudavad teenijad eneste eluliste huvide eest valmis olla ning eneste õigustatud nõudmisi kehastada, asus jällegi seisukohale, et tuleb teha kavakindlat organiseerimistööd, tuleb koondada kõik teenijad organisatsiooni, kasvatada neis ühistunnet, mille abil võiks kujuneda kutseorganisatsioon sarnaseks koonduseks, et ta vääriks suudaks oma liigete huvide kaitsta.

Kutseühisustevastane kihutustöö postiteenijaskonnas levineb.

Omavalitsuse ajal ilmus Sides kirjutus „Postiametkonnast ei taha lahkuda bürokraatismi vaim“, milles kirjatüki autor iseloomustas üksikuid postiülemaid, kes demokraatliku korra vaimust omamoodi aru saavad. Ehkki kirjutus oli rajatud faktilistele andmetele, jäi lugejal mulje, nagu oleks üksikasju liialdatud. Minul isiklikult oli kaks seisukohta: embkumb, kas tundis autor käsitatud ainet ja kirjeldatud olukorda väga hästi ja kirjutas seetõttu tõtt, või juhtisid teda osalt isiklikud motiivid. Hiljem, mida enam süvenesin postiteenijate kutseühisuse töösse ja püüetesse, ning mida enam olukorraga koduseks sain, seda enam jõudsin veendumusele, et mainitud kirjatüki autor opereeris elavate faktidega. Millistel kaalutlustel jõudsin ma sellele veendumusele? Huvitav on mainida, et autori poolt toodud

faktid jäid ümber lükkamata. Samuti väärrib tähelepanu asjaolu, et peale kirjatüki ilmumist oleks kutseühisuse vastased nagu pakutud vahekorra vastu võtnud, sest rahu, mida kutseüh. tegelased vajavad, et loovat tööd teha, saabus tõesti maa peale. Isegi need üksikud postiülemad, kes olid asunud vaenujalale, avaldasid kutseühisuse liikmetena täielikku loialiteeti. Kuid vahekorra oli maskeeritud, kuna näiliku rahulipu all kestis salaja vastutööamine ja intrigeerimine täie hooga edasi. Ei soovitud rahulikku koostööd teenijate esindusega, vaid otsiti ja leiti uued teed, uued abinõud, kuidas kutseühisuse tööedu tõkestada ja tegelaste vastu umbusaldust ning vaenu välja kutsuda. Vaenutegevus arendati laiemas masstaabis: sisefrondil ja välisfrondil, — keskkohas ja provintsis. Nüüd avalda-

takse provintsist huvitavaid üksikasju üksikute postiülemate tegevusviisidest, millest tarvilikuks pean „Side“ lugejaid informeerida.

Ühes väikses linnakeses, mis asub ülikoolilinna külje all, on kohalik postiülem omanud iseäralise kuulsuse selle poolest, et ta oma kaasteenijatega juba aastaid vaenujalal seisab, õiendades ja lahendades vahakordi viimastega politsei- ja kohtuvõimude kaudu. Asi on nii kaugele läinud, et terve personal põgeneb, paludes ümberpaigutamist teistesse asutustesse. Lähemalt selle vahekorra tekkimisloos põhjuseid otsides ilmnes, et postiülem ei võivat koos töötada kaasteenijatega, kes kutseühisuse liikmed (tema õnnetuseks on aga kõik kutseüh. liikmed). Kutseühisuse olevat tema, kui administraatori, vastu vaenuline, mispärast tuleb ühisuse liikmeid ka enese vastaseks pidada. Et teenijad vastupidisel arvamisel olid ning ühisuse liigeteks edasi jäid, algasid repressioonid nende vastu. Eriti kannatavad nooremad teenijad. Kui õpilane eksamile soovis sõita, siis tehti temale takistusi. Viimaks sõitis ta ometigi, kuid postiülem teatas telefoni kaudu ette, et õpilane tuleks läbi kukutada. Kui abiline ettepaneku — kutseühisusest välja astuda — tagasi lükkas, siis algas jaht tema peale, mis enesestki mõista lõpeb kohtuga. Nõrgemaid kaasteenijaist, kes ei suuda repressaalid välja kannafada, on sunnitud, et teenistuses püsida, oma õigekspidamised maha salgama ja kõikvõimulise ülema kapriisidele alluma, loobudes oma kohustest kutseühisuse vastu. Tehes ühelt poolt ägedat kihutustööd kutseühisuse vastu, saadab seesama mees ühtlasi teadaande kutseühisuse Tallinna osakonnale, milles palub ennast ühisuse liikmeks vastu võtta. Siin on midagi korrast ära, ja mis nimelt — tuleb välja selgitada. Selletüübilisi postiülemaid leidub veel teisigi. Liikudes siit parkümmend kilomeetrit lõuna poole, leiate teise postiülema, kes kutseühisusevastase agitatsiooniga omale juba kannused võitnud. Tema ja esimese vahel valitseb vaimline kooskõla, mispärast ka ühe eeskuju teisele hää on. Selle mehe poolt esitati omal ajal prokuratuurile kaebus kutseühisuse tegelaste vastu, millega taheti kutseühisuse prestiihile hoop anda. Kaebus oli välja mõeldud, leiti põhjendamata olevat ja lõpetati ära. Hiljem sattus mees ise kaebeluse osasse oma kaasteenija söimamise pärast ametikohuste täitmisel, mille

eest arestiga karistada sai. Lõhnava puketi täieneb veelgi, kui edasi nihkume Setumaa piiri poole. Kuid seda vaeva ei pruugi ette võtta, sest lugejatele on „Sides“ ilmunud „Teemasina“ ja „Kroonu korteri“ kaudu sääalne olukord juba tuttav. Need on väikesed postiülemad ja päälegi halvad ülemad, kellest ei raatsiks ajakirjas juttu teha, kui nad mitte ei segaks asjadesse, mis nende mõtlemisviisile vastuvõimatud ja jääks ainult oma ülesannete ja kohuste piiridesse.

Seltsielu on iga ametniku, ülema ja teenija eraelu, millel midagi ühist ei ole teenistusülesannetega. Igal seltsil või ühingu on omad sihid, mis põhikirjas väljendatud. Kui kutseühisuse sihid postiülemaid rahuldavad, — siis võtku nad ühingu osa ühesugusel alusel kõigi teiste liigetega, nagu paljud, suurem hulk postiülemaid seda teevad. Ei rahulda aga ühisuse sihid mõnda neist mitte, siis jäägu rahulikult eemale, kuna viimane asjaolu temale mingisuguseid soovimata tagajärgi ei ähvarda tuua. Kutseühisuse tegelased on küllalt teadlikud selles, et kõiki ühekorraga ühe mütsi alla koondada ei ole võimalik. Arusaamine kutseühisuse tähtsusest ja tarvidus liikmeks astuda areneb pikkamööda.

Mis teevad aga mõned postiülemad?

Olles ise ühisuse liikmed, lubavad nad endile vabaduse sama ühisuse vastu propagandat teha ja seda lubamata võtetega, kasutades neile ametipoolt antud soodustusi ja oma autoriteeti. Ühisuse liikmed, kes maaasutustes teenivad, tunnevad äärmist piinlikkust, kui mõni suurema postkontori ülem või tema abiline maaasutuste revideerimisreisidel, kutseühisust ja tegelasi maha tehes, neid hoiatavad liikmeks mitte astuda. Muidugi mõista peab revideeritav revideerija näpunäiteid tähele panema, ja propaganda kannab vilja, kuna viimasel ajal nii mõnigi liige maaasutusest oma maksud ühisusele maksmata on jätnud ja ühisusest automaatselt välja langeb. Seega on siis vist õigustatud pikad maaasutuste revideerimisreisid, mis sagedasti kuude kaupa välfavad ja riigikassast summe pävarahadena nõuavad. Asi oleks päris halb, kui sarnane arusaamine oma teenistusülesannetest ka teiste külge hakkaks. Kuid õnneks mõistab suurem osa postiülemaid omi ülesandeid õieti ja tõsiselt võtta, kuna üksikud väärnähtused tulevad kinni naelutada ja kindlasti hukka mõista.

Toimetuse märkus. Kui mõned üksikud

postiteenijad kuitseühisusest lahkunud on ja oma lahkumist sellega põhjendavad, et nende peale ülemus teatud survet avaldanud, siis ütleksime meie seesugustele lahkunutele lihtsalt: Önn kaasa! Sarnased mehed, kes surve avaldusi välja

ei kannata, ei ole üldse tõsised kuitseühinguliikmed ja nende lahkumine ei too ühingule ka kõigevähematki kahju. Kuitseühingutegelaste hüüdsõna peab olema: „Mida rohkem meid kiusatakse, seda rohkem meid kasvab“. Toimetus.

Raudteelaste Hoolekande Ühingu tegevusest.

Et hoolekandetegevus raudteelaste peres hoogsalt kasvamas ja praegusel momendil suurem osa teenijaskonnast hoolekandetegevuse ühest ehk teisest sammust huvitatud, avaldame siin lühidalt meile lahkesti kasutada antud andmeid Raudteelaste Hoolekande Ühingu praeguse koosseisu ja lähemate kavatsuste üle.

Raudteelaste Hoolekande Ühingu juhatuse 1927 a. koosseis:

Esimees: ins. V. Reinok, tel. rdtv. keskj. 17.

Abiesimees: dr. A. Lübeck, Tallinna keskj. 2—72, Balti kj. 1—76.

Sekretär: A. Janter, tel. Balti kj. 255.

Sekretäri abid: J. Tustit, tel. Balti kj. 127. Kallau.

Laekur: A. Melencuk, tel. rdtv. kj. 29, Balti kj. 225 3 korda.

Ametita liikmed: K. Steinmann, J. Nigols, E. Tuppiits.

Hoolekande asutuste (vanadekodu, lastekodu ja teenijate puhkekodu) toimkond:

Esimees: Dr. Lübeck. Liikmed: R. Seeborg, K. Johanson, A. Melencuk, A. Dener.

Koduse hoolekande toimkond:

Esimees: J. Nigols. Liikmed: Kallau, A. Janter.

Propaganda toimkond:

Esimees: Kallau. Liikmed: Dr. Kuk, J. Trepp, K. Johanson.

Juhatusesitaja naiskomiteesse: ins. K. Steinmann.

Hoolekande Ühingu praegused päevamured on seotud peaausjalikult Kaarepere lastesuvekolonii tegevusega ja ühingu pool hiljuti Narva-Jõesuus omandatud puhkekodu korraldamisega. Tarvilised eeltööd ja ettevalmistused selles on lõpule jõudmas, ja 7. juunil sõidab koloniisse I vahetus — 125 tütarlast. 17. juulil II vahetus — 125 poislast.

Narva-Jõesuu puhkekodus on võimalik korraga 30-nel raudteelasel ehk nende perekonnaliigetel väsitavast tööst ja linnamürast välja puhata ja talveks uut jõudu ammutada.

Hoolekande ühingu juhatuse koosolekuid peetakse iga kahe nädala tagant reedesel päeval.

Koosolekuid peetakse tervishoiu osakonna ruumes.

Ühingu liikmemaksusi võtavad vastu Raudteevalitsuse arveosakonnas hr. A. Melencuk, äripäevadel kella 8—3; Ehitusdireksioonis hr. A. Janter, 8—3 ja 5—8 õht. Keskühingu ruumes A. Kuulbas.

Liikmemaksu suurus: endistele liikmetele Mrk. 100.—, uutele Mrk. 125.—

Möödunud aasta tegevuse selgitamiseks avaldatakse R. H. Ü. 1926 a. tulude-kulude aruanne ühes varade seisuga „Side“ järgmises numbris.

Hoolekanne Eesti raudteelaste peres.

(Järg.

Peale hra Tuppiitsi juhatusest lahkumist: sekret: Janter, abid Tustit, Johanson.

Revisjonikomisjoni esimeheks hra Mänd, sekretäriks hra Piiser, ametita liikmeks hra Rukki.

Põhikirja muutmise komisjoni hräd: Melencuk, Tuppiits ja Ligema.

Tegevusaladele vastavalt moodustati ja valiti:

1) Populariseerimise toimkond, juhatajaks hra Dr. Lübeck.

2) Hoolekande toimkond, juhatajaks hra Tuppiits.

3) Hoolekande asutuste toimkond, juhatajaks hra Dr. Kukk.

4) Naiskomitee organiseerijaks ja juhatuse esitajaks hra ins. Reinok.

Abijõududeks toimkondadesse kutsuti vähe hiljem:

1) Populariseer. toim. hrad prof. J. Rammul ja Dr. Lensin.

2) Hoolekande toimk. hrad Janter ja ja Tustit.

3) Hoolek. asutuste toimk. hrad: Lebercht, Seeberg ja Dr. Suija.

4/VI.26. a. valitakse juure hra Tustit.

Peale hra Tuppitsi lahkus juhatusest veel Dr. Suija, nende asemele astusid hrad Trepp ja Johanson.

Naiskomitee organiseerimine edenes kiirelt ja asutaval koosolekul 17/XI. valiti: Juhatajaks pr. Reinok, abiks pr. Steinmann, sekretäriks prl. Reitsak, abiks pr. Nigols. Alalise ühenduste loomiseks tähtsamate kohtadega väljaspool Tallinat, määratakse juhatuse volinikkudeks:

Narva — hra Dr. Keerberg, Allik, Deener.

Valka — „ Hanson, Rode.

Tartu — „ Alnek, Möistu.

Tapale — „ Glaudan, Kütt.

Rakvere — „ Kanter.

Võrru — „ Palkmann.

Juhatus, kelle järjekorralised koosolekud iga kahe nädala tagant peeti, ja toimkonnad lahendasid talve kestel jookvaid ja eelseisva peakoosolekuga seotud küsimusi.

Hoogsalt asus naiskomitee tööle. Esimeseks ülesandeks seadis ta enesele jõulupu korraldamise raudteelaste peenikesele perele Tallinnas. Lühikese ajaga koguti korjanduslehtedega kokku Mrk. 57.953.— rahas ja kaunis kogu toiduaineid ja asju, nii et võimalus avanes juba enne pühi 27-mele raudteelaste kehvemale perekonnale, kokku 98 lapsega, annetada kingipakke, mis sisaldasid riiet, koolitarbeid ja toiduaineid, ning 2/1.26. a. umbes 600 lapsel jõulupuu all kahenaelaliste maiustuste kotikeste ja karastava marjajoogi näol rõõmsat üllatust pakkuda. Peale laste võtsid jõulupuust osa veel umbes 300 nende omakstest, nautides ühes lastega nende rõõmu, mis avaldus laste säravates silmades jõulupuu, kingituste, lastenäidendi ja film-piltide üle.

Jõulupuule samal õhtul järgnev täiskasvanute koosviibimine, millest umbes 500 külalist osa võttis, õnnestus hästi ja andis puhast tulu Mrk. 7.419.—

Sellega oli naiskomitee oma esimese

ülesande hiilgavalt läbi viinud. Juhatusel esitatud aruandest selgus, et jõulupuu korraldamise kuld mrk. 32.345.—, korjandusest saadud mrk. 57.953.—st maha arvates mrk. 25.608.— puhast tulu üle jäi.

Jõulupuid korraldasid Seltsi juhatuse algatusel ja toetusel ka Tartu ja Valga raudteelaste kohalikud tegelased, kuna Narvas ja Tapal see ei õnnestunud.

Seltsi 1925. aasta tegevus lõppes peakoosolekuga 14/II.1926. a. Tallinnas, Tehnika tän. Nr. 16-c, Raudteelaste Keskühingu ruumes. Koosoleku päevakorras olid: 1925. aruanne, 1926. a. eelarve, põhikirja muutmise, täiendavad valimised ja koosolekul ülesvõetud küsimused.

Aruandeid kandsid ette Seltsi tegevuse üle esimees hra Reinok ja laekur hra Melencuk.

Seltsi tegevusega oleme tutvunenud. Kuni 1-se jaanuarini 1926. a. oli Seltsil:

Tulusid Mrk. 855.583.—

Kulusid „ 764.465.— (peamiselt laste suvekooni ja mrk. 28.650.— toetusrahaks abitarvitajatele S-i liikmet.)

1/1.26. a. oli Seltsi kassas Mrk. 90.583.— ja vallasvara Seltsil „ 352.603.50 väärtuses.

Aruanded kinnitati ühel häälel, samuti eelarve 1926. aasta peale:

Tulude osas:

Liikme- ja sisseaste-maks	Mrk. 215.000.—
Perekonna-abiraha á 500.— marka kuus iga suvekooniis viibija lapse pealt	„ 150.000.—
Pidude korraldamisest	„ 50.000.—
Jooksvate arvete %/0/0	„ 10.000.—
Toetus töö- ja hoolekand. ministeer. „	700.000.—
Korjandused j. n. e.	„ 300.000.—
K o k k u Mrk. 1.425.000.—	

Kulude osas:

Laste suvekooni (200 last, á 100 vahetusel)	Mrk. 1.200.000.—
Abiandmised	„ 150.000.—
Kantsleikukulud	„ 25.000.—
Eitnägemata kulud	„ 50.000.—

K o k k u Mrk. 1.425.000.—

Eelarvet kinnitades lisati juurde sooviaval- dus, et juhatus väljaminekute tegemisel tegutseks sissetulekute piires.

Põhikirja muutmise küsimust arutades, võeti Seltsi uueks nimeks „Raudteelaste Hoolekande Ühing“ senise liig pika nimetuse asemele. Koosoleku ajal redigeeris veel juhatuse poolt esifatu põhikirja selleks peakoosoleku poolt valitud komisjon, koosolekul vastuvõetud otsustele vas-

tavalt, ja koosolek võttis ühel häälel põhikirja, selle komisjoni poolt esitatud kujul, vastu ja volitas juhatus põhikirja registreerimiseks esitamata, kõiki sellega seotud toimetusi ajama ja tarbekorral ka keelelisi ja registreerimiseks nõutud parandusi põhikirjas ette võtma.

„Raudteelaste Hoolekande Ühingu“ põhikirja registreeriti siseministeeriumis 31/I.27. a. ja on nüüd juba 5.000 eksemplaris trükituna Ühingu liikmetele kätte saadav. Seega lõppes rahuldavalt esimese aasta töö.

(Järgneb.)

Tükitöösüsteem majanduse tervendamise abinõuna.

Euroopa majandus vaevleb juba pikemat aega raske haiguse all. Kuid riigid ja rahvad ei taha alistuda sellele tõvele. Neil on soov terveks saada ja endiselt eluvõimuliseks, elukindlaks muutuda. Ravitsemisvahenditena tarvitatakse mimesekesiseid abinõusid. Üheks niisuguseks on Saksamaal ellukutsutud riigi- kui ka eraeeskujettevõtted, tükitöösüsteemiga. Kuivõrd see abinõu tervendavalt mõjub, jäägu tulevikul selgitada, toome siin vaid lühikeses kokkuvõttes Saksamaa raudteelasorganisatsiooni tegelase mõtteavaldused selle kohta, kuidas suhtub tööliskond selle uue äsja tarvitusele võetud majandustervendamise vahendiga.

Oleviku tähtsamad nõuded majanduse alal on majandusliku arengu tõus. Kui meie majanduselu jällegi vastavale kõrgusele upitada tahame, peame meie rohkem suutma ja rohkem andma kui enne. Inimese tööproduktiviteeti peab suurenema. Seda võib kätte saada kahel viisil: tehnika täiendamisega, töömetoodide parandamisega ja majanduse kavakindla organiseerimisega ühest küljest, ja inimese tööjõu suurema ärakasutamisega teisest küljest. Kapitalistlikud ettevõtted, olgu nad kas era ehk riigi, tarvitavad mõlemaid metoode, kuid mõtleb ja arenenud palgasaaja eitab viimast, sest ta näeb selles hädaohtu, mis otsekohe temasse sihitud ja tema huvidele kahjulik. Palgasaajad tunnistavad tööviljakuse tõstmise vajadust, kuid nad ei taha leppida sellega, et see tõus sünniks nende tööjõu kulul, nende tervisele ja vaimlise seisukorra arvel.

Kes lahtiste silmadega majandusellu vaatab, näeb, et kapitalitöötajatega järelmõtlemita ümber käib. Ta tahab tööstustest, ettevõtetest suuri kasusid ja ülejääke saavutada, ja kui see talle õnnestub, vaatab ta rahuldustundega oma edule. Ellu on kutsutud eeskujutevõtted. Nendele kingitakse suurt huvi ja tähelepanu, kuid ei olda sugugi huvitatud nende inimeste seisukorrast, kes neis ettevõtetes töötavad. Sarnases moderniseeritud asutuses hooli-

takse äärmiselt masinatest, tööriistadest, sisseseadest, materjalist jne., sest nende muretsemine ja uuendamine maksab suurt raha, kuid inimeste peale ei panda rõhku, sest tööjõu juurdevool kõikidel aladel on palju suurem kui tarvidus tema järele.

Nagu teada ei ole töö mehaaniline, vaid füsioloogilisk-psüholoogiline protsess, millest keha, vaim, tahe, hing osa võtab. Töötav inimene ei ole mehhanism, ei ka mitte mõni masin, missugune vahetpidamata tegutseda võib kui teda tarvilisel määral sõe, vee ja õliga varustatakse. Ta on eluline organism, mille tegevus ärarippuv kehalisest, vaimlisest ja hingelisest teguritest. Nende tegurite juures peab arvestatama töö kestvuse, ras- kuse ja iseloomuga. Esimeses järjekorras peab tähelepanu juhtima asjaolule, et inimese tööjõud teadlikult ja kavakindlalt enneaegse hävinemise eest hoitud saaks. Euroopa riikide seadusandlusele on sisse võetud paragrahvid, milledes öeldud; et tööjõud riigi iseäraliku kaitse all peab olema, kuid praegu tarvitusel olevad töömetoodid on töötegijatele hädaohtlikud füüsiliselt ja hingeliselt. Masina tegevuse juures on masin töölise isandaks, ta sunnib teda halastamatult ta liigutusi jälgima ja nende tempos tegetsema. Töö nõuab suuremat viljakust, kuid sunnib ühtlasi ka töötegijaid andma suuremal arvul oma närvi- ja musklijõudu. Mitte ainult töö kestvus, vaid ka selle monotoonsus mõjub töötavale inimesele. Pinguli olekul kui ka väsimusel on suur tähtsus. Väsimus on psüholoogiline nähtus, missugune organismiga tihedalt seotud, kuna aga mehhanism väsimust ei tunne. Väsimus vähendab töö kvaliteeti ja kvantumi ja ei ole seepärast kahjulik mitte ainult töötegijatele vaid ka ettevõttele. Ajutiseks võidakse ju ka väsimusest jagu saada, kui kõik jõud kokku võetakse ja ennast sunnitakse väsimusele mitte alistuma, kuid see jõupingutus on kahekordselt kahjulik. On väga tähtis, kuidas töötegija tööga suhtub, kas ta tööprotsessist elava huviga osa võtab ehk jällegi ükskõikselt, mehaaniliselt oma

kohust täidab. Ei hakka keegi eitama, et kehaliselt terve, pikast intensiivsest tööajast mitte ärakurnatud töötajaja, kes rõõmsas ruumis ehk ümbruses oma kohustusi täidab ja inimliku ümberkäimise osaline, rõõmu ja armastusega oma oskuse ja kogemused ja jõu tööle annab. Praegused süsteemid ei näi aga sellele rõhku panevat.

Kui nüüd majandus eeskujuettevõteteid ellu kutsub, siis ei tohiks ta mitte ainult

sellele püüda, et tehnika ajakõrguseni viidud saaks, vaid hoolt kandma ka töötajate seisukorra eest. Ainult siis kui see sünnib — seda ei ole aga nii pea loota — ainult siis kui inimeste kaitset teadlikult ja kavakindlalt teostatakse, võib juttu olla tõsisest ja kasutoovatest eeskuju-ettevõtetest. Meie majandus vajab ümberkorraldust, ravitsemist, kuid see tervendamise ei tohi ainult palgasaajate kulul sündida.

Raadiotelegrafisti mälestused.

Sarõkamõshist Kiprikeeni.

Meid oli kogunud Sarõkamõshi jaama mitukümmend sõdurit, kes oma väeosadesse tagasi sõitsid. Asetades eneste alla sületäied kuivanud rohtu, asusime õhtu eel lahisteile platvormidele, ja sõit Türgimaa poole algas.

Kitsaropuline raudtee, mis Sarõkamõshi Erserumiga ühendas, ehitati kiires korras Vene võimude algatusel ilmasõja ajal. See oli võrdlemisi primitiivne ja kohati isegi hädaohtlik liikumisabinõu. Rongijuht tegi hästi, käsutades meid kohtadel, kus rongkuristikule käänakule lähenes, kuristikust vastaspoolse platvormide servadele istuma. Hukkunud vagunite rusud paistsid sõitjatele neil kohtadel hoiatavalt alt sügavusest vastu.

Sõitsime umbes Vene piirini, ümbritsetult männimetsaga kaetud mägedest. Siis lõppesid metsad, jättes vaatlejat tüütama ainult ühetaoliselt haile kaljumägesid ja kõrgustikke, mis olid kohati üle kasvanud kuivanud õreda rohuga. Igav maastik, uinutavalt kõikuvad platvormid ja lähenev õõsuigutased sõitjaid unele. Idast tõusev jahe tuul paisus iga minutiga, muutes istumise platvormidel ebameeldivaks. Pikutasime siis omil rohust asemeil, nii mugavalt kui saime je püüdsime uinuda.

Kaua olin suikunud, — ei mäleta, kuid ärkasin naabrite jutukõmina peale. Midagi oli juhtunud. Piilusid sineli hõlma alt ettevaatlikult välja. Ohtu taevast kumas midagi, valgustades ööd. Mis võis see küll olla? Tõstes pea, silmasin huvitavat pilti: raudteeliinist loode pool põlesid ja helkisid pimeduses kümnend tulelõkkes, kaugemad neist kustudes ja lähemal uuesti tekkides, nagu taga ajades meie rongi. Näis, kui külvaks meie kaitsesõelata vedurikorsten peotäisi tules tondiseemet lagendiku kuiva rohusse, tantsima pannes kustuvate ja tärkavate tulukeste valgusel kive ja salapäraseid varje!

Raudtee tegi käänakule. Märkasime seda tulelõkete reast, mis ikka enam ja enam kõverduis. Lähemale ja lähemale asusid nad meile. Ikka rohkem ja rohkem sadas vagunite läheduses tuliseid sõetükikesi. Korraga sadas meile kaela tulist sõevihma.

Katsime endid ruttu sinelitega, kuid kõrbenud hais ja siit-sealt kostvad karjatused jutustasid siiski selle omapärase saju tagajärgedest. Korraga tungis hele valgus läbi sinelite avause. Keegi kisendas hirmunult „Tulekahju!“ Tõesti põles meie platvorm, sest kuiv rohi, millel lebasime, oli võtnud tuld.

Paari kiire liigutuse järele leidsin enese raudtee äärest kruusalt. Minule selga lendas keegi tüse grusiinlane. Mõne sekundi vältusel oli põlev platvorm inimestest tühi ja eemaldus hiigla tulelõndina ida poole. Kuid rohi põles aga peagi läbi ja vali tuul kustutas tule. Vedurijuht ei kuulnud meie hüüdeid ja ei märganud ka kiirelt mõõduvat tulekahju. Nii jäimegi mitmekesi kesk tundmatu maastikku ja ööd.

Otsustasime koidu tulekuni ööbida kuival kruusalt, et siis jalgsi edasi matkata. Suure kivi taga leidsimegi mugava tuulevarju. Seal lesisime mõne tunni, kuni tuul rauges.

Kahjatsedes, et keegi meist kohalikkude pärismaalaste mäeradasid ei tundnud, mida kasutades kahtlemata otsema teed Kiprikeeni oleksime jõudnud, alustasime ämarikus matkamist mõõda raudtee liini. Peagi jõudsime jõeni, mis oli vist mõni Araksi haru. Tihe, madal võsastik kattis tema kaldaid. Puhmastikus märkasime inimkogu liigutamast — ometi keegi, kellelt võisime küsida teed!

Purdel kükitas vana armeenlane, vibutades jõe kohal omapäraselt püügiriista. Pika ridva otsas ripnes nõõride abil jõkke vajunult, poolteisemeetrilaiune võrksõel, mille põhja raskuseks ja kaladele söödaks, päevalille

seemnetest kook oli kinnitatud. Aeg-ajalt tõstis mees kiire liigutusega oma püügiriista veest, välja noppides võrgule jäänud kalakesi.

Meie lähenemist märkas kalur alles purde läheduses. Nähtava meelepahaga põrnitses ta tulijaid oma bashlikifaolise peakatte alt. Olid ju Vene sõdurid need, kes varastasid pärismaalastelt kõike, mis kätte juhtus. Nähes, et meiega kokkupuutumist juba võimata pääseda, jäi vanake rahulikult purdele kükitama. Küsisime temalt lähemat teed Kiprikee etapini.

Oma püügiriista hoolsalt purdele asetades, saatis mees mureliku pilgu lähemasse võsastikku. Võib olla, soovisime kalurit teejuhatamise ettekäändel ainult püügiriista juurest eemale meelitada, varitsesid ehk puhmastikus meie kaaslased, et parajal siimapilgul vanakese kalavõrku ära näpata? Sarnaseid kavatsusi meil ei olnud. Näiliselt rahustunud olukorraga, näitas vanake meile siiski teed.

Sammusime läbi kidura võsastiku lagedikule. Sealtsid leidsime jalgteed, mis mäenõlvakule üles väänles. Näiliselt kasutasid seda rada ainult vähesed kohalikud elanikud, sest kiisas jalgteed oli kohati üle kasvanud metsikuks muutunud lagritsa ja umbrohuga. Peletades eemale hommiku jahedust, kiirendasime samme. Rada juhtis meid loogeldes ikka kõrgemale mäkke. Korraga tegi ta sügava kuristikku serval järsu käänaku, mille põhjas väike mäe-joেকে söbralikult sulises. Meie ei näinud jõেকে, kuulsime vaid ainult tema salapärasest sulinat läbi kuristikku katva udu. Siin-seal tõusid läbi uduliniku suuremad ja vähemad kivisambad mitmesugustes asendites ja kujudes, nõnda, kuidas neid maavärisemine, ehk aastatuhandeid kestnud vee õõnistustöö kuristikku servalt alla sügavusse paisanud. Otse imelisi fondikujusid võib loodus surnud kividest luua. Seal hiilis mingisugune ennenägematu hiigla elukas pooludusse maetuna; siin — fantastiline

salkkond küürakaid ja kohmakaid inimesi, nagu varitsedes kedagi kuristikku tumeda kaljuseina varjust...

Imettesime ülevall all sügavuses kivistunud vormidel varjude ja udu mänge, matkates ise edasi mööda kuristikku serva väänlevat rada. Juba tõusis päike. Jõudsim kohani, kus kaks mäe-joেকে ühinesid, moodustades kolmikkuristikku. Siit pääsesid esimesed päikesekiired alla sügavusse, värvides udust kerkivaid kaljurahne roosaka helgiga. Näis, kui ujusid roosad, väikesed saarekesed hallil udujõel, jättes segaseid liikuvaid varje udule. Salapärasuse omas all levinev sügavus roosakast helgist. Sügavaist varjudest kuristikku seinade käänakuil tekkisid tumedused, kui aimatavad nõiakoopad. Tundus, kui peaksime me iga silmapilk midagi ootamatut ja salapäraselt nägema, kui peituks all kuristikus meile senini tundmatu maailm oma saladustega.

Kuid, see oli ainult meie mõttekujutus. All, roosas hämarikus heljuvaid, udul ujuvaid kaljusaartel, lebasid kümned inimluukered! Tõuseva päikese kiirelt muutuvais varjudes, näisid luukered nagu liikuvat ja elavat, samuti nagu ujuvad kaljurahnudki!

Riik meie all oli surnude riik — kurb mälestusekoht aegade koledustest, mil ilma sõda algas. Siis õiendasid alati vaenuselanud armeenlased ja kurdilased siin omavahel arveid, pildudes vangistuid vastaseid ülevall kaljuservalt kuristikku. Laibad jäid kaljurahnudele lebama, kotkad ja raipikulid õgisid nende ihu. Nüüd paistsid sügavusest veel ainult nende pleekinud luukered vastu.

Matkasime, sellest õudsest kohast mööda nii ruutu kui suuisime. Mägi vaheldus mäega, kuristik laienes oruks. Lõpuks juhtis meid teerada uuesti välja Araksi kaldale. Siit silmasime kauguses tumedat looka üle Araksi heljumas. See oli Kiprikee sild. Matkasime veel kümmekond kilomeetrit ja jõudsim pärele.

E. K.

Raudteelaste IV üleriikline kongress.

Tallinnas, 11.–13. aprillil 1927. a.

III. Kongressi juhatus valimine.

Juhataja kandidaadiks nimetatakse hrad Melencuk, Tuppiits, Tats ja K. Johanson.

Hääletamise korra üle läbi rääkides võetakse seisukoht, et kõige rohkem hääli saanud kandidaat loetakse kongressi juhatajaks, järgmised, hääle enamuse järjekorras, 1. ja 2. abiks. Hääletada otsustatakse sedelitega.

Hääletamise tagajärjel selgus, et hääli on saanud: A. Melencuk — 61, Tats — 39, Tuppiits 34, Johanson — 32. Seega on valitud kongressi juhatajaks hr. Melencuk; esimeseks abiks Tats ja teiseks abiks Tuppiits. Sekretäri ja abide kandidaatideks nimetatakse hrad Rutnik, Trei, Pill, Prüggi, Lao. Hääletatakse sedelitega. Hääli said: Rutnik — 86, Trei — 66, Pill — 54, Prüggi — 52, Lao — 41. Seega kongressi

sekretäriks valitud Rutnik, 1. abiks Trei, 2. abiks Pill ja 3. abiks Prüggi.

Koosoleku juhataja kohale asub kongressiliige A. Melencuk.

Sekretäri lauas: Rutnik, Trei ja Pill.

IV. Kongressi kodukorra kinnitamine.

Kongressi kodukorra muutmise kohta ettepanekuid ei tehta ja kodukord kinnitatakse ühel häälel juhatus poolt ette pandud kujul.

V. Kongressi päevakorra kinnitamine.

Kongressi päevakord võetakse vastu juhatus poolt ette pandud kujul ühes järgmiste täiendustega: Päevakorra pt. 10. täiendatakse d) kütteainete müügi küsimus, c) autasu seadus. Päevakorra pt. 13 täiendatakse lausega: „ja põhikirjade revideerimine“. Päevakorra pt. 16 täiendatakse: „saadikute valimine kutseühingute üleriiklisele kongressile, mis ära peetakse 17-18 aprillil 1927. Tallinnas“.

Erakorraliseks teadaandeks saab sõna k/s. Poobul, kes teatab, et rongiteenijate kutseühingu poolt kongressi saadikuks valitud Aleks. Reimann'ile on Pärnu jaamaülem poolt takistusi tehtud kongressile ilmumiseks.

Kongress otsustab erakorralise teadaande teatavaks teha raudteevalitsusele.

Redaktsioonkomisjoni valitakse ühel häälel hr-d A. Kangur, A. Michelson, J. Rukki.

VI. Aruanded ja nende kinnitamine.

A) Keskühingu juhatus tegevuse aruanne..

Keskühingu juhatus 1926. a. tegevuse aruandega esineb Keskühingu sekretär hr. K. Traks. Aruandest selgub, et juhatus koosolekuid on 1926 a. peetud: korralisi 47 ja erakorralisi 2.

Suurem osa neist oli pühendatud palgaküsimuse harutamisele. III. üleriiklise kongressi otsuste täideviimise suhtes nimetab järgmist:

1) Palgaküsimus – saanud niisuguseks, et tema arendamine veel kaua aega edasi kestma saab. Küsimuse juures saab pikemalt peatuma eri-referent.

2) Riievarustuse suhtes on tegevus edukam olnud. Riievarustuse saamist on mõnel teenistus-alal laiendatud.

3) Koosseisude koondamise ja asjaajamise lihtsustamise kohta vastuvõetud otsused ei ole raudteevalitsuse tähelepanu väärinud. Koosseisusid on koondatud, kuid asjaajamine on veel keerulisemaks muutunud, näiteks uue kassakorra makspanemiseega.

4) Korterit üüri normi ühilitamise kohta on Keskühingu juhatus esinenud paari märgukirjaga. Raudteevalitsuse poolt on lubatud korteri üüri normi ühilitamist teostada lähemal ajal.

5) Tervishoiu ja arstiabiandmise suhtes on tervendusi tehtud. On suurendatud arstide arvu ja ametisse võetud Tallinnas mõned eriarstid. Tuleb samme astuda, et see tervendus laieneks ka liinijaoskondades.

6) Riigiteenijate õigusline kord ei ole end riigi-

teenijatele soovitava kujul läbi löönud ja see küsimus on uuesti kongressi päevakorda võetud.

7) Preemiade maksmise kohta ei ole mõõdnud kongressi otsused teostamist leidnud. Küll on aga preemiade maksmine sel kujul, kui ta oli eelmiste aastadel, seisma pandud. Miljonilisi või sajatuhandelisi preemiaid enam igatahes ei makseta.

8) Priipiletite küsimuses on raudteelaskonna soovid enam-vähem rahuldatud, vähemalt arvu poolest, ja seda küsimust praegusel momendil veel laiendada ei oleks soovitav, kuna on üles kerkinud küsimus priipiletite arvu piiramise üle.

Keskühingu juhatusel said üles võetud mõõdnud aastal veel järgmised küsimused:

a) Pöörati märgukirjaga raudteevalitsuse poole, et vana-teenijatele saaks autasu makstud seaduses ettenähtud korras. Raudteevalitsuse poolt järgnes vastus, et autasude maksmiseks nõuetavad summad on eelarvest maha kustutatud.

b) Pensioni seaduse kohta esildati teedeministrile paar märgukirja, milledes muuseas sai palutud, et pensioni määramisel saaks veduri- ja rongiteenijate kilomeetriraha arvestatud palgana, aga mitte preemiana.

c) Ruumide soelamiseks raudteelaste kutseorganisatsioonidele on vastava märgukirjaga pööratud raudteevalitsuse poole. Raudteevalitsus võitis oma uue maja projekti sisse ka kutseorganisatsioonidele tarvisminevad ruumid, kuid, nagu kuulda, on selle kohta protestid esitatud.

d) Nagu teada keelas siseminister raudteelaste keskühingul liikmeksolemise rahvusvahelise transportlaste liiduga. Keskühingu juhatus kaebusel oli asi riigikohtus ees, kus küsimus sai harutamisel kõrvaldatud vormi vea pärast ja nimelt, et kaebusele ei olnud alla kirjutatud Keskühingu juhatus terves koosseisus, vaid ainult esimees ja sekretär. Küsimuse edaspidine saatus tuleb otsustamisele kongressi päevakorras „organiseerimise küsimuse“ all.

Üldiselt kokku võttes võib Keskühingu juhatus tegevuse tulemuste kohta tähendada, et kongressi otsustest see osa, mis olenes raudteevalitsusest, on enam-vähem täitmist leidnud, kuna rohkem laiaulatuslikumad küsimused lahendamist ootavad.

Keskühingu juhatus tegevuse aruande kohta avatakse läbirääkimised. K/s. Kuulberg arvustab keskühingu tegevust. Leiab, et keskühing on loiult tegutsenud ja raudteevalitsuse mõju all olnud. K/s. Rukki peatub pikemalt keskühingu tegevuse juures. Konsfateerib, et jaamaametnikkude kutseühingu oma ebakorreksete ülesastumistega on keskühingu tööd takistanud. Jaamaametnikkude kutseühingu poolt keskühingule saadetavate kirjade toon on ultimatiivne. Jaamaametnikkude k/üh. suhtumine keskühinguga otse vaenulik. Jaamaametnikkude k/üh. kartis, et keskühing hakkab „vabamalt mõtlema“. Jaamaametnikkude k/üh. esitaja on kaitsnud ainult isiklikka ja jaamaülemate huvisid, kuna aga sinna ühingesse

veel hulk teenijaid kuulub, kelle huvivid sugugi kaitsitud ei ole. Jaamaametnikkude k/üh. esitaja on väelnud jaamaülemate abide, telegrafistide ja teiste teenijate palkade kõrgendamise vastu. Kõneleja tuleb jaamaülematele meelde aegu, millal nad ise kandisid „kollaseid kante“.

Saadikute ridades kostuvad ägedad vahelhüüded jaamaametnikkude k/üh. aadressil.

Kõneleja toonitab, et kui teenijad tahavad oma õiguste ja huvide eest võidelda, siis on tarvis üldsuse huvivid silmas pidades. Jaamaametnikkude k/üh. on tahtnud töötada administratsiooni soovil ja näpunäidetel, ning sellest omale luua soodustusi ja eesõigusi. Keskühingust tuleb raudteevalitsuse mõju kõrvaldada.

Kell 13 30 kuulub juhataja kongressi esimese istungi lõpetafuks.

II. istung.

11. aprillil 1927 a.

Koosolek algab kell 15 10. Juhatab Tuppiis. Sekretäri lauas: Rutnik, Trei ja Pili. Saadikuid kohtadel 91. Raudteevalitsuse liikmetest: hrad Mänd, hiljem J. Raudsepp, A. Reimann ja K. Steinmann.

Juhataja teatab, et jaamaametnikkude k/üh. on saanud erakorraline teadaanne, millise sekretär ette kannab:

„Erakorraline teadaanne kongressi juhatusel.

Silmas pidades, et kongressisaadik Rukki ennelõunasel koosolekul, juhatusel tegevuse üle läbirääkimistel, omas kõnes asus seisukohale ja väljendas mõtteid, mis jaamaametnikkude kutseühisuse saadikutele nende parema arusaamise järele kutselisesi organiseerimistööst läitsa lubamata ja igasuguse kaastöö tulevikus võimatuks teeb, kui kongress kongressiliikme Rukki poolt ette toodud seisukohad omaks tunnustab. Kongressiliige Rukki leiab jaamaametnikkude k/üh. poolt esitatud märgukirja riigikogu erikomisjoni liikmetele lubamata sammuks, kus ei muud väljendatud, kui sooviavaldust oma liikmete palgaolude parandamiseks, selle järele kui jaamaametnikkude k/üh. esitaja valimisel Keskkliitu läbi kukutufi, samal ajal aga valiti mitu esitajat ühest ametkonna liigist. Kuid hr. Rukki vaikib läitsa tehniliste tööde juhatajate k/ühingu samasuguse si märgukirjast, samale komisjonile, ning leiab selle kutseühisuse organiseerimise seisukohalt läiesi lubatud olema, kuna seal otse ühekülgete ja sihilikkude andmetega opereeritakse jaamaametnikkude k/üh. liikmete töö ja teenistuse suhtes ning isegi otsekohe nende palga vähendamist nõutakse. Seda on isegi keskkliidu häälekandja „Side“ hukka mõistnud ja kinni naelutanud. Jaamaametnikkude k/üh. märgukirjas, ega ka tema esitajate poolt ei ole kunagi ega kuskil kellegi palgavähendamist nõutud ega nõuta seda ka. Asjaajajate ette toomine eeltoodud märgukirjas on igale arusaadav võrdlus. Kui seal teisa ametalasid on nimetatud, siis sooviga ka nende seisukorra peale tähelepanu juhtida, mida igatahes kuidagi kuritööks ei saa lugeda,

nagu seda teeb kongressiliige Rukki, ja niisugune tegevus aiult iseloomustab viimase arusaamist ja tasapinda kutseorganisatsioonilises töös.

Tekkinud olukorda silmas pidades, on jaamaametnikkude k/üh. esitajad sunnitud seadma küsimuse – kas olla või mitte olla?

Paluda kongressi juhatusel hääletamise teel kindlaks teha, kuidas kongress kongressiliikme Rukki väljenduste puhul jaamaametnikkude kutseühingu ja tema esitajate suhtes reageerib, kas innustab need omaks või mõistab hukka, sest järgnevalt otsusest oleneb jaamaametnikkude k/ühingu esitajate edaspidine koostöö.“

Järgnes 11 allkirja: Toom, Kangur, Müllerhof, Sisask, Ojasson, Lambakahar, Nuutson, Tafs, Seeberg, Särm, Mõttus.

Jaamaametnikkude k/üh. erakorralise teadaande puhul otsustab kongress avada läbirääkimised, kuid enne ära kuulata sõnasoovijaid keskühingu juhatusel tegevuse aruande kohta.

Sõna võtab k/s. G. Johanson (jaamaametnikkude k/üh.), kes osalt aktsepteerib k/s. Rukki poolt esile toodud asjaolusi jaamaametnikkude k/üh. tegevuse kohta. Konstateerib, et kui keegi üldse midagi on kätte saanud jaamaametnikkude k/üh. kaudu, siis eestkätt ka tõesti jaamaülemad. Kurb on asjaolu, et meie demokraatliku riigikorra juures jaamaülema ja abide palgavahed nii suured on. Jaamaülematest on enamasti koosnenud ühingu juhatused, kuid jaamaülemad on oma „vähemad vennad“ ära unustanud. Soovib, et jaamaülemad tulevikus ka oma väiksemate „vendade“ eest kostaks, sest jaamaülem on kohapeal peremees ja raudteevalitsus tema sõnaga arvestab. Kõneleja leiab, et ka teemeistrite nõudmised on liialdatud, sest teemeistrid on, nagu jaamaülemadki, eesõigustatud seisukorras. Lõpuks toonitab, et on mitmed kongressid saadikuna kaasa teinud, on kuulnud saadikute poolt palju asjajikka ja käreid nõudmisi, kuid kui pärast lugeda kongressi protokoll, siis on kõik käreid nõudmised välja jäetud, protokoll on valitsusele hääks ja vastuvõetavaks fabritseeritud.

K/s. K. Johanson (rongiteenijate k/üh.) tähendab, et 1926 a. oli keskühingu tegevuses kõige kurvem aasta. Keskühing vahetas 3 juhatusel. Keskühingul puudus distsipliin. Keskühingu põhikiri on puudulik.

Jaamaametnikkude kutseühingu erakorralise teadaande puhul võtavad sõna:

K/s. Prüggi, kes kindlas arvamis, et jaamaametnikkude k/üh. tahab töötada keskühinguga käsi-käes, ja lõhe hing hõõrumised, see on üksikute liikmete soov. Selgitab oma osavõttu palgakomisjonist. Hr. Müllerhof on nõudnud, et Ülemiste jaam peaks olema Tallinna jaamaga ühel asmel, kuid tema arvates võib Ülemiste jaama võrrelda Tallinna jaama kauba- hooviga.

K/s. Leppik selgitab märgukirja andmist tehniliste tööde juhatajate k/üh. poolt. Kaitseb märgukirjas

ettefoodud andmeid. Toonitab, et sihtide saavutamisel ei ole õigus tarvitada telgitaguseid võtteid.

K/s. Tais väidab, et asi puudutab isiklikka vahetõhingu liikmete vahel. Selle põhjuseks on palgaküsimus. Vahetõhingu jaamaülemaabide vahel on normaalsed. Tarvis teenijatel ühineda ja kaheteraga mõõga tarvitamine ära jätta. Tõstab ülesse küsimuse, kas tal kui juhataja kohale valitud, on olemas kongressi usaldus.

K/s. Kangur, konstateerib, et k/s Rukki on süüdistused üldistanud, mis ei ole õige. Küsimus on ülesse kerkinud isiklike vahetõhingu halvenemisest hr. Rukki ja Müllerhofi vahel.

K/s. Rukki tõrjub tagasi etteheited, et küsimus puudutab isiklikka vahetõhingu tema ja hr. Müllerhofi vahel. Kirjad ei tule Müllerhofilt, vaid kusteühingult, seega k/üh. vastutab nende eest. Tema ülesanne on kongressile silmad lahti teha selle peale, mis sünnib kusteühingus. Kiitas kildkond peab omakasupüüdmisest loobuma.

K/s. Müllerhof tõendab, et tema vastu ülestõstetud süüdistused ei vasta tõele.

K/s. Jõgi soovib teravusi mitte tarvitada ja küsimust otsustada ja kaaluda kainelt.

Kõneleja nimekirja on läbi ja juhataja teatab, et k/s. Michelsoni poolt on tehtud järgmine ettepanek: „Jaamaametnikkude k/ühingu erakorralise teadaande puhul peetud läbirääkimisel sama ühingu liikme hr. G. Johansonile seletust ära kuulades, võtab kongress selle teadmiseks ja läheb päevakorras edasi.“

Tehakse ettepanek hääletada kinniselt ja hääletamise aeg ära kasutada päevakorra edasiminemisega. Ettepanek võetakse vastu.

Keskühingu kassaaruanne.

Aruandega esineb keskühingu sekretär hr. K. Traks. Keskühingu 1926 a. aruanne sisaldab läbikäiku tulude osas Mrk 120.692.—, kulude osas Mrk 120.913.— ja puudujääki Mrk 221.— Varanduste aruanne aktiivas Mrk. 53.588.— ja passivas puhaskapitalina Mrk 53.506.—, kreditorid Mrk. 82.—

Ajakirja „Side“ aruanne.

Kannab ette keskühingu sekretär hr. K. Traks. Ajakirja „Side“ 1926 a. aruanne on läbikäiguga tulude osas Mrk. 748.538.—, kulude osas Mrk. 738.151.80 ja ülejääkiga Mrk. 10.386.20. Varanduste seis aktiivas Mrk. 164.916.50, passivas Mrk. 39.254.50, kreditorid Mrk. 125.662.—

Tehakse ettepanek ära kuulata revisjonikomisjoni aruanne. Ettepanek võetakse vastu.

Revisjonikomisjoni nimel teatab hr. Silber, et revisjonikomisjon revideeris keskühingu kassa- ja ajakirja „Side“ aruandeid 1926. a. eest ja on leidnud, et aruandes ettefoodud andmed on kooskõlas dokumentidega ja vastavad dokumendid tarviliselt maksustatud.

K/s. K. Johanson (rongiteenijate k/üh.) teeb ettepaneku aruanded keskühingu juhataja poolt esildatud

kujul vastu võtta ja päevakorras edasi minna. Ettepanek võetakse vastu,

Erakorralise teadaandena kannab ette k/s. Liiv mandaalkomisjoni protokoli, millest selgub, et kongressil on esitatud 13 kutseorganisatsioon, üldliikmete arvuga 2560.

Liikmete arvu järele on kongressil 103 hääleõiguslist saadikut, peale selle 12-liikmeline keskühingu juhatus, seega kokku 115 saadikut. Mandaate on esitanud järgmised kutseorganisatsioonid:

Liikumiseosakonna jaamaametnikkude k/üh. 306 liikme pealt — 12 saadikut, ilmumata jäänud üks saadik;

Veosakonna teenijate k/üh. 193 liikme pealt 9 saadikut;

Rongiteenijate k/üh. 195 liikme pealt 8 saadikut, ilmumata jäänud 1 saadik;

Liikumise osakonna jaamateenijate k/üh. 337 liikme pealt 13 saadikut;

Kontoriameetnikkude k/üh. 166 liikme pealt 7 saadikut; Raudteevalitsuse ametnikkude k/üh. 338 liikme pealt 14 saadikut;

Vedurijuhtide k/üh. 297 liikme pealt 12 saadikut; Teemeistrite ja hoonete järele vaatajate k/üh. 58 liikme pealt 2 saadikut;

Elektrotehnika alal teenijate k/üh. 46 liikme pealt 2 saadikut;

Tee- ja Ehitusosakonna kuuteenijate ja alaliste päevatöölise kutseühing 392 liikme pealt 15 saadikut; Kiisaroolalise tee- ja ehitusosakonna kuuteenijate ja alaliste päevatöölise k/üh. 97 liikme pealt 4 saadikut;

Tehniliste jõudude k/üh. 102 liikme pealt 4 saadikut; Tehniliste tööde juhatajate k/üh. 33 liikme pealt 1 saadik.

Kongress kinnitab mandaalkomisjoni protokoli ühel häälel.

VII. Keskühingu liikme- ja sisseastumaksu kindlaksmääramine.

Sõna võtab k/s. Rukki, kes konstateerib, et praegune maks on väike. Välisriikide kutseorganisatsioonides on liikmemaks palju suurem, sellest ka nende jõud suurem. On tarvis soetada toetamisefond.

K/s. Jõggi teeb ettepaneku: „kuni põhikirjade ühिलustamiseni jääda endise liikme- ja sisseastumaksu normi juurde“, mis ka kongressi poolt ühel häälel vastu võetakse.

VIII. 1927. a. eelarvete läbivaatamine ja kinnitamine.

Kannab ette keskühingu sekretär hr. K. Traks.

a) Keskühingu eelarve.

T u l u d :

Liikmemaksud	125.750.—
„Raudamill“ ruumide korrashoidm. kulude	
kaitteks	6.600.—

Kokku Mr. 132.350.—

K u l u d:

Sekretäri ja abijõudude palgad	72.000.—
Kantseleikulud	7.000.—
Ruumide üür ja korrashoid	16.000.—
Liikmemaksud teistele organisatsioonidele .	25.000.—
Kongressikulud	5.000.—
Mitmesugused kulud	7 350.—

Kokku Mrk. 132 350 —

B. Ajakirja „Side“ eelarve.

T u l u d:

„Side“ aastatellijatelt (1100 tellijat à mk. 200)	220.000.—
Üksiknumbrimüügist	3.000.—
Kuulutustest „Sides“ (15% netto)	75.000.—
Reklaamplakaatidest	10.000.—
Kuulutustest sõiduplaanides (netto)	45.000.—
R. ja O. teenijate Keskliidu toetus	100.000.—

Kokku Mrk. 453.000.—

K u l u d:

Ajakirja valmistamine	238.500.—
Palgad ja tasud	165.000.—
Ekspediitsioon	30.000.—
Kantseleikulud	10.000.—
Ettenägemata kulud	9.500.—

Kokku Mrk. 453.000.—

Kirjad toimetusele.

V. a. ajakirja „Side“ toimetusele.

Sides Nr. 7/8 s. a. ilmunud artikli puhul „Postiasutustest, missuguseid 15 korda aastas revideeritakse“ palun lahkesti ruumi anda järgmisele õiendusele. Kõneall olevas artiklis juhitakse tähelepanu selle peale, et postiagentuure asjata koha peal revideeritakse 3 korda aastas, kuna agentuuride tokumendid kontrollkontorites igal kuul kontrollitakse. Samuti ka postkontoreid maal soovitakse revideerida 3 korra asemel 1—2 korda aastas.

Küsimuse selgitamiseks teatan, et praegu kestub edasi maaposti korraldamine: avatakse postiagentuure, pannakse ülesse külaposkaste, avatakse külates kirjatalusi, varustatakse neid postmarkidega, loodakse uusi postitraktisi, mõnes kohas kaiseviisil seatakse sisse ka kirjade kojuviimist külade taludesse jne. See organiseerimisetöö teostatakse käsi-käes omavalitsustega ja selleks on tarvis, et maakonna linnade postkontori ülemad tihedamini koha peal viibiks, kus nad üheskoos maa postkontorite ülematega ja vallavalitsustega kavatsusi kokku seaks, koha peal kontrolliks, kuidas hoitakse alal ja väljastatakse postisaa-
delised postiagentuurides ja kirjataludes ja mis tuleks ette võtta külates postikorralduse parandamiseks. Kõik see on niisugune töö, mida ei saa teostada kirja teel ja ainult dokumentide revideerimisega. Kuni postivõrgu lõpuliku väljaarenemiseni ja kuni maal postikorraldus omandab juba kindla kuju, pais-
tab tarvilik olema, et maakonna postkontori ülemad käiks sagedamini maa postkontorites, postiagentuuri-
des, kirjataludes ja vallavalitsustes, postifalitsuse kont-

rollimiseks alevites ja külates ja uute kavatsuste tege-
miseks. Seda farvidust tõendavad ka kohaladelt saa-
dud revideerimise tulemused. Peale seda kui posti-
korraldus maal on lõpule viidud, väheneb arvatavasti
ka vajadus sageda revideerimise järgi.

G. Jallajas, peadirektor.

O. Jankovits, postiosakonna juhataja.

V. a. ajakirja „Side“ toimetusele.

„Sides“ Nr. 7/8 s. a. ilmunud kirjutuste puhul:
„Normidest ja koosseisude koondamisest posti-
meikonnas“ ja „Kuidas Haapsalu raadiojaama ülem
a
ühes postipeavalitsusega ametnikkudele teenistuse jär-
kusid määrab“ palun lahkesti järgmine õiendus
avaldada.

Tõõnormides ettevõetud muudatusie puhul tehtud
etteheide, nagu sünniks niisugused muudatused teeni-
jate jõupingutuste ja tervise arvel, olgu selgituseks
fähendatud, et see etteheide asjade tõelikule seisukor-
rale ei vasta: normide muudatused on ette võetud
nendes ekvivalentides, mis tegeliku tõõraskusega koos-
kõlas ei seisnud, näit. läinud ajalehtede läbineva
korrespondentsi, samuti telefonikõnede suhtes. Olen
isiklikult kohtade peal asutuste tõõd jälginud ja tähele
panna võinud, et tõõnormidekohaste koosseisude juur-
res teenijate tõõraskus normaalne on; jõupingutusi
teenijate tervise arvel ei ole märgata olnud. On küll
selgunud, et mõned teenijad kaasteenijate kõrval pa-
remates teenistustingimustes on olnud, kui teised. Selle
olukorra ärakaotamise sihis on nüüd uued tõõnor-
mide muudatused läbi viidud ja normaalolukord
jalule seatud.

Ametnik J. K. teenistusse võtmise, ametijärgus
kõrgendamise ja ranna raadiojaama tegevuse korral-
dajaks määramise juures on mõõduandvad olnud
mitte üksinda kiirtõõtaja kogemused, vaid on arves-
tatud ka fähendatud isiku teadmistega radioteenistuse
tehnilisel alal, missugused teadmised teistel raadio-
telegrafistidel puuduvad; ka ei ole teised radiotele-
grafistid senini vastavat ametieksami sooritanud. Mis
puutub ametnik J. K. teenistuses ette tulnud väärnä-
husesse, siis on selle eest temale seadusga ettenähtud
karistus määratud.

G. Jallajas, peadirektor.

Kirjavastused.

E. P. Kirjatükk, „Postiteenijate uued palgad“ käsi-
tab ebaõiglasi palgavahesi ja astmetejaotust vaid
ühes ametkonnas, kuid see pahe on palju laialdasem.
Palgaastmed on hullemini segamini aetud kui endises
redelis. Teie poolt toodud ametalade kohta võib aga
ka palju vastu vaielda. Nii näiteks, et saa meie iialgi
päri olla vaatega, et konstaabel Teie poolt nimetatud
ametalast palga suhtes ei tohiks kõrgemal seista. Teie
igatahes konstaabli ametit vastu ei võtaks, olgu ei
seal palk suurem. Et fähendatud amet liig madalalt
on hinnatud — on õige, aga sarnast ebaõiglast hin-
damist tunneb riigiteenijaskonna enamus igas amet-
konnas ja selleks jaikubki palgavõiflus edasi.

Vastutav toimetaja A. MICHELSON.

Väljaandja: EESTI RAUDTEELASTE KESKÜHING.

A. Devis'e ja J. Magnus'e trükikoda, Tallinnas.